

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με το δοκίμιογράφο, η αρετή του βιβλίου συνίσταται στην ελευθερία που παρέχει στον αναγνώστη να το επιλέξει, παρακινώντας τον ταυτόχρονα να μελετήσει και τα αντίθετά του, προκειμένου να καταστεί μία αυτεξούσια οντότητα. Έτσι, τον διδάσκει να διαλέγεται και να αξιολογεί αυθεντίες, χωρίς καταναγκασμούς, σε καθεστώς δημοκρατίας της σκέψης. Απεναντίας, σε καιρούς τυραννίας – η αξία του βιβλίου γίνεται επαισθητή, αφού είναι ακατάλληλο για άσκηση προπαγάνδας – τα Μ.Μ.Ε. το πολεμούν λυσσαλέα, καθώς τίθενται στην υπηρεσία του δυνάστη. Όταν μάλιστα κατορθώνουν να το παραγκωνίσουν, ο άνθρωπος χάνει την αυτοτέλειά του. Για τούτο, σήμερα, που ο σύγχρονος πολιτισμός παραπαίει, μια μόνο ελπίδα σωτηρίας υπάρχει: η στροφή του ανθρώπου στο βιβλίο.

110 ΛΕΞΕΙΣ

B. 1

Η μελέτη βιβλίων αποτελούσε ανέκαθεν έναν διάλογο του αναγνώστη με φωτεινά πνεύματα του παρελθόντος αλλά και των καιρών του. Πνεύματα που με τις θεωρίες και τις ιδέες τους όχι μόνο αλληλοσυμπληρώνονται, αλλά και αλληλοαναιρούνται. Το βιβλίο, λοιπόν, καλεί τον αναγνώστη σε μια μέθεξη στη συνομιλία, αλλά και στις αντιπαραθέσεις – συγκρούσεις μεταξύ φωτισμένων ανθρώπων, που μάχονται για την αλήθεια. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο λάτρης του έντυπου λόγου μαθαίνει να κρίνει και να συγκρίνει επιχειρήματα, ν' αξιολογεί θέσεις, να διατυπώνει τη δική του άποψη πάνω σε όσα τα βιβλία του προτείνουν. Μαθαίνει με άλλα λόγια να διαλέγεται.

B2.α.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την επίκληση στην αυθεντία στο ακόλουθο χωρίο:
«Ο Βολταίρος είχε πει κάποτε πως τον κόσμο τον κυβερνάνε τα βιβλία».

Χρησιμοποιώντας την άποψη του μεγάλου διαφωτιστή Βολταίρου, ο συγγραφέας επιδιώκει να ενδυναμώσει την επιχειρηματολογία του, τονίζοντας την αξία του βιβλίου, αλλά και την παρακμή του σύγχρονου πολιτισμού, από τότε που απομακρύνθηκε από τις Αρχές του Διαφωτισμού.

β. ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

- « Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας του στήνουν πολιορκία στενή, για να το παραμερίσουν ή να το υποκαταστήσουν».
- « Έτσι, με το ένα βιβλίο ν' ανασκευάζει ή να πολεμάει τ' άλλο, όλα μαζί σε γυμνάζουν στη διαδικασία του διαλόγου, ... »
- «Η μεγαλύτερη αρετή του βιβλίου είναι ότι σου προτείνει έναν πόλεμο έντιμο».
- « ... ο πολιτισμός μας έχει παρεκκλίνει, αν δεν έχει πάρει ολότελα στραβό δρόμο κάτω από την επίδραση σκοτεινών εκμεταλλευτών».

B3

α) Αντώνυμα:

ετερόφωτος – αυτόφωτος

ελέγξιμος – ανεξάρτητος / αυτοτελής
ευθύνη – δικαίωμα
ελεύθερη – υποτελής
αδυναμία – ισχύς / ικανότητα / δύναμη

β) Συνώνυμα:
αρετή – χάρισμα / προτέρημα
γνώμη – άποψη
ισχύς – δύναμη / εξουσία
περιφρουρώ – προστατεύω / προασπίζω
φρόνημα – γνώμη / ιδεολογία

B. 4

α) ενεργητική σύνταξη

Μετατροπή σε παθητική:

« ... γιατί εδώ η αυθεντία, όταν κι' όπου παρατηρείται, με τρόπο πάντως ελέγξιμο, δεν περιφρουρείται από καμμία αστυνομική δύναμη».

β) παθητική σύνταξη

Μετατροπή σε ενεργητική:

« Ο άνθρωπος δε θα χάσει τη μάχη του ενόσω θα υπάρχει καταφυγή του Λόγου, το βιβλίο».

Γ.

Το επικοινωνιακό πλαίσιο του θέματος – ΑΡΘΡΟ – επιβάλλει να δώσουμε τίτλο.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «ΑΝΟΙΧΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ» ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ... ή

Η ΠΑΡΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ή

ΑΡΜΟΝΙΚΗ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Ανάγκη αναφοράς στο χαρακτήρα της εποχής μας και στον τρόπο που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος τη γνώση.

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΑΙΤΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

- Η βαθμοθηρία, το καθεστώς της μηχανικής αποστήθισης και ο εξετασιοκεντρικός χαρακτήρας του εκπαιδευτικού συστήματος διασπείρουν στα παιδιά την απέχθεια προς τη γνώση, που ταυτίζεται στο μυαλό τους με την καταπίεση.
- Ο αναχρονιστικός χαρακτήρας των σχολικών βιβλίων όσον αφορά στο περιεχόμενο και η προσπάθεια επιβολής τους στο μαθητή ως αποκλειστικών φορέων της γνώσης.
- Η ανάγκη του παιδιού να εναντιωθεί στην αυθεντία του δασκάλου, στο μονόλογο και στο δογματισμό.

